ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO priedas

Nr. 276

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Grėsmės akivaizdoje patriotizmas detonuoja savaime

Pasikalbėti su žinomu Lietuvos dainininku Jeronimu Miliumi užsimaniau paklausęs jo drauge su Virgiu Pupšiu, Kęstučiu Nevuliu ir Gintautu Litinsku rusiškai dainuojamos, solidarumą su Ukraina išreiškiančios dainos pagal 23 metų ukrainietės Anastasijos Dmytruk eilėraštį „Niekada mes nebūsime broliai“, kuriame Rusijai linkima pagaliau paspringti krauju. Ką muzikos frontas mano apie Lietuvos laisvę ir ją „globoti“ uoliai besistengiančius „brolius“ tiek iš Rytų, tiek iš Vakarų?

Rimvydas STANKEVIČIUS
„Respublikos“ žurnalistas

Irmanto Sidarevičiaus nuotr.

- Kas jau kas, bet mes - lietuviai - dainos galybę tikrai žinome. Juk ir mūsų išsivadavimo Sąjūdis buvo ne šaudanti, o būtent dainuojanti revoliucija. Įdomu, kiek sąmoningai pats naudojate dainos galias, kiek jūsų dainose esama tautinės, pilietinės pozicijos?

- Manasis repertuaras nėra autorinis, tad ir asmeninio požiūrio, vienokios ar kitokios pilietinės pozicijos išsakymo jame nėra tiek daug. Dainos semantiką vis tiek didžiąja dalimi lemia teksto autorius, o atlikėjas savąjį požiūrį išreiškia rinkdamasis dainuoti vieną ar kitą dainą, vienaip ar kitaip ją interpretuodamas, tam pačiam tekstui suteikdamas vienokį ar kitokį prasminį atspalvį, tonaciją...

Dėl šios konkrečios dainos Ukrainai... Man tiesiog skauda jų žaizdą, nors neturiu Ukrainoje nei giminaičių, nei artimų draugų... Gal tai kraujo balsas, atliepiantis bendrystę dar nuo LDK laikų?.. Žodžiu, vos tik paskambino Virgis Pupšys, kviesdamas sudainuoti dainą, palaikančią Ukrainą, nedvejodamas, neužduodamas jam papildomų klausimų, tuoj pat sutikau.

Esu tos kartos, kuri dar šiek tiek atsimena sovietinius laikus, atsimena ir sovietinės Rusijos ginklu prižiūrimą „tautų brolystę“, todėl labai gerai pastebi paraleles tarp anuometinių Lietuvos patirčių ir to, kas šiandien vyksta Ukrainoje. Labai gerai atsimenu save vaiką 1991 metų sausio 13-ąją, su mama ir sese laukiantį pernakt tėtės, grįžtančio nuo Seimo rūmų, rusų tankus, važinėjančius Vilniaus gyvenamųjų rajonų gatvėmis...

Tai atsimindamas, galiu suprasti, kaip šiandien jaučiasi Ukrainos vaikai, todėl negaliu nejausti su jais solidarumo. Be to, noriu jiems pasakyti, kad jų pasirinkta kelio kryptis - išsivadavimo kova - yra teisinga. Lietuva yra gyvas viso to įrodymas. Neįmanoma nepastebėti, kaip smarkiai į gera pasikeitė Lietuvos gyvenimas per Nepriklausomybės laikotarpį, kaip iš nusiaubtos sovietų imperijos provincijos tapome visaverte Vakarų pasaulio šalimi. Nagi palyginkime save su, tarkim, baltarusiais, kurie lyg ir toje pačioje geografinėje zonoje, tačiau... Kaži kuo jie man labai labai primena mus pačius iki lemtingosios Kovo 11-osios.

- Taip, man taip pat primena - bet ne vien blogąja prasme. Atkreipėte dėmesį, kad jie nors ir skurdesni, stokojantys tiesos apie save bei pasaulį, įsibauginę ir suvaržyti, tačiau drauge jie - tyresni, nuoširdesni, ne tokie plėšrūs ir godūs, kokiais virtome vakarietiškos gerovės ir vakarietiško egoizmo auklėjami?

- Šitai labai lengva paaiškinti - sovietiniais laikais gyvenimas buvo konstruojamas taip, kad žmogaus socialinė padėtis negalėjo priklausyti nei nuo jo pastangų, nei nuo jo talentų - vien nuo režimo malonės. Buto nenusipirksi, sodo nenusipirksi - yra galimybė tik atstovėti eilę ir gauti visa už dyką. Žmonės socialinėje, turtinėje plotmėje nesijautė esantys konkurentai, nes, tiesą sakant, konkuruoti nebuvo dėl ko. Dabar, kai viskas priklauso nuo individualių kiekvieno žmogaus gebėjimų, kova, kurioje kiekvienas kaunasi tik už save, labai suintensyvėjusi, suagresyvėjusi ir visuomenę pavertusi pavienių, tarpusavyje konkuruojančių individų mase.

- Visa tai todėl, kad ėmėme kliautis vien ekonominiais, finansiniais rodikliais, pamiršome, kad Tėvynė visai ne pelnais matuojant mums turėtų būti brangi.

- Negaliu kalbėti už visus, bet tikiu ir matau, kad daug kas Lietuvoje padaroma ne vien dėl uždarbio, ne vien siekiant egoistinių tikslų. Na, kad ir ši mūsų daina - ji nesiekia nei pelno, nei šlovės - tenorime ukrainiečiams pasakyti, kad širdyje esame drauge su jais, kad mums rūpi jų bėdos ir skauda jų žaizdos. Mes, muzikos žmonės, galbūt negalime paimti automato į rankas ir važiuoti kautis už Ukrainą, bet galime palaikyti štai tokiu būdu. Na, o pamatęs, kad „Youtube“ per dvi savaites ši daina buvo perklausyta 2,5 mln. kartų, paskaitęs klausytojų komentarus, persmelktus nuoširdaus dėkingumo, drįstu teigti, kad tai - veiksminga.

> Matyt, nėra bendro priešo, matyt, nėra problemos, kuri visiems vienodai atrodytų opi

Štai ne taip seniai su dainos „Niekada mes nebūsime broliai“ muzikos autoriumi Virgiu Pupšiu vakarieniaudami Klaipėdos senamiesčio kavinėje buvome atpažinti prie kito stalo sėdinčių ukrainiečių verslininkų kaip šios dainos atlikėjai... Jie spaudė mums rankas, kone su ašaromis akyse dėkojo, žavėjosi mumis - maža tautele, drįstančia priešgyniauti brutaliai jėgai... Žodžiu, likusią vakaro dalį, kalbėdamiesi it artimi, viens kito išsiilgę giminaičiai, praleidome kartu. Nesakau, kad vien dėl mūsų dainos, bet ukrainiečiai lietuvius vis dažniau pavadina broliais. Esu giliai įsitikinęs, kad tokių dalykų už pinigus nenusipirksi.

Turiu nemaža draugų ir tarp rusų, esu įsitikinęs, kad visi jie - geri žmonės, todėl dainuodamas šią dainą nuoširdžiai noriu padėti jiems pamatyti realią situaciją, o ne tą, kurią nupiešė televiziją ir visą Rusijos žiniasklaidą užvaldęs propagandos aparatas. Deja, negaliu pasigirti, kad šis mano noras išsipildė...

- Rusijos draugai nustojo buvę draugais?

- Didžioji dauguma, deja, taip. Sulaukiau skambučių, kaltinančių, kad įvariau jiems peilį į nugarą, buvau išvadintas fašistu, paaiškinta, kad „dirbu amerikonams“... Net ir grasinimų buvo... Tiek man, tiek visai mūsų „fašistinei“ Lietuvai... Pasirodo, televizija taip tobulai sugeba praplauti smegenis, kad jokie argumentai ima nebegalioti - kitaip manantys jiems akimirksniu virsta mirtinais priešais...

- Nuoširdžiai gerbiu jūsų ketvertuką dėl šios dainos, dėl pasakymo Ukrainai, kad jums išties rūpi jų likimas. Gal sulauksime ir tokių jūsų dainų, kurios kalbės taip pat ir apie Lietuvos nūdienos žaizdas bei ydas? Gal tos dainos įstengtų mus mobilizuoti ir vienyti, ragintų stoti ginti savo Tautos ir valstybės, taip pat juk nestokojančios grėsmių?

- Manau, kad dirbtinis, plakatinis patriotizmas dainose nepasiektų teigiamo rezultato. Muzika pirmiausiai yra menas, o ne pilietinio išsisakymo būdas, todėl svarbiausias jai visada išliks būtent estetinis krūvis. Istorinių lūžių, politinių įtampų laikotarpiais skamba tarsi ir tos pačios - iš anksčiau žinomos dainos, jų tekstų juk niekas neperrašinėja, tačiau prasmės tarsi persikuria, išsiryškina pačios. Tie patys žodžiai įgyja gilesnes, skaudesnes prasmes, apauga konkrečių atsiminimų kontekstais, konkrečiomis išgyventomis emocijomis... Pastebėjau, kad tautos grėsmės akivaizdoje dainas ūmai ima girdėti visai kitaip, atverdamos tas dainų prasmes, kurios taikiu ir ramiu metu tose pačiose dainose, atrodytų, visiškai nepasigirsta.

Grėsmės akivaizdoje dainų patriotizmas detonuoja savaime, natūraliai, be kaži kokio sąmoningo apsisprendimo ar susitarimo. Tai tarsi vėjas, kurio dirbtinai neišprovokuosi - jis arba ima šėlti, arba ne. Todėl, jeigu šiandien Lietuvoje skambančiose dainose kvietimo ginti Tėvynę nėra - vadinasi, jo šiuo metu ir nereikia. Juk ir „Roko maršas per Lietuvą“ šiais laikais nesulauktų tokio pasisekimo, kokio sulaukė anuomet, nes tiesiog neatrastų sau misijos. Net jeigu atliktų visiškai tą patį repertuarą, kuris taip vienijo ir stiprino Lietuvos visuomenę anuomet, šiandien „Maršas“ nuskambėtų kaip pramoginis - be jokių užaštrinančių prasmių. Matyt, nėra bendro priešo, turinčio gana ryškius ir atpažįstamus kontūrus, matyt, nėra problemos, kuri visiems vienodai atrodytų opi. O kai bendro priešo nėra, vienam priešu tampa skurdas, kitam - nutukimas, trečiam - rūkymas... Bet, manau, kaip tik šitai ir byloja, kad mūsų žemėje, bent kol kas, nėra jau taip blogai.

- Kai dešimčia metų už jus jaunesnių muzikantų kolektyvas nuo scenos su pasididžiavimu rėžia, kad lietuviškai iš principo niekada nedainuoja, man atrodo, kad vien jau tai yra visuotinė ir opi problema. Taip nemanote?

- Na, bet, kita vertus, juk tas tautinis aplaidumas, laisvamanybė, vėjavaikiškumas taip pat yra laisvės dalis. Žmonės mėgaujasi galimybėmis rinktis, mėgaujasi net ir galimybėmis klysti... Žiūrint iš patriotinių ar iš filosofinių pozicijų - masinė emigracija, kerojantis kosmopolitizmas gal ir nėra itin pagirtini reiškiniai, bet juk būtent tai - būtent galimybė rinktis kliaujantis ne primesta, o savo paties valia ir yra laisvė. Žmonės juk dėl to taip ir trokšta laisvės, kad gautų galimybę laimę sau susikurti pagal savąjį laimės supratimą. Net jeigu vėliau tai pasirodytų buvus klaida ir kvailystė.

Šiandien manasis repertuaras taip pat yra daugiakalbis. Lietuviškai dainuoju maždaug 50 proc. dainų, kitas - angliškai. Bet esu įsitikinęs, kad reikalui esant viskas natūraliai pasikeistų. Manau, kad net ir tie minėti jaunuoliai, pamiršę savo pasižadėjimus, darniai ir nuoširdžiai užplėštų lietuviškai. Neabejoju - jei Lietuvą kada ištiktų Ukrainos situacija - tie kosmopolituojantys ir po Europą besiblaškantys jaunuoliai visi kaip vienas sugrįžtų ir stotų ginti Lietuvos laisvės. Neabejoju.

Neturime vidurinės klasės. Gal dėl to taip ir gyvename?

„Sodra“ paskelbė, kokias draudžiamąsias pajamas gauna Lietuvos gyventojai. Iš šios ataskaitos aiškėja, kad šalyje praktiškai nėra vidurinės klasės. Graudu, bet net 250 tūkst. žmonių uždirba mažiau nei 1000 litų. Dar beveik 400 tūkst. gyventojų pajamos siekia nuo 1000 iki 2000 litų. Kaip valstybė gali klestėti, jei pusė mokesčių mokėtojų yra žemiau skurdo ribos arba ties ja? Kaip valstybė gali klestėti, jei į geriausiai apmokamų profesijų ketvertuką pakliūva ne mokytojai, mokslininkai, o teisės aktų leidėjai?

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO apskritojo stalo diskutavo filosofas Vytautas RUBAVIČIUS, Smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos valdybos narys Saulius ŽILINSKAS, Seimo narys Kęstutis DAUKŠYS ir Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras Rolandas PAULAUSKAS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Sakoma, kad yra labai turtingi verslininkai ir neturtingiausias sluoksnis, o vidurinio nėra. Bet tas vidutinis verslas lyg ir turėtų būti, jis sukurtų darbo vietų. Būtų vidurinė klasė.

V.RUBAVIČIUS: Lietuvoje vienu metu vyksta nepaprastai daug dalykų, ir tie dalykai susiklosto į pavojingą tendenciją. Sakau, pavojingą, nes tai visuomenės dezintegracija, kitaip tariant, visuomenės irimas dėl didelės socialinės atskirties ir turtinės nelygybės. Tai aiškus veiksnys, ir mes apie jį kalbame, ir sociologai kalba, tiesą sakant, puse lūpų, nes nepatogių valdžiai duomenų niekas nėra linkęs taip atvirai skelbti ir niekas to tyrimo nelinkęs skatinti ar finansuoti.

Kitas dalykas yra valstybės išnacionalinimas, išvalstybinimas, kuris taip pat vyksta įgaudamas vis didesnį pagreitį. Aišku, yra tam tikros istorinės - mentaliteto ir susiklosčiusių tam tikrų socialinių santykių - priežastys. Kita priežastis - išsilaisvinimo iš sovietų okupacijos pobūdis, kai iš esmės buvo išsaugota nomenklatūrinė politinio elito valdžia ir ta išsaugota valdžia nepaprastai praturtėjo. Iš esmės ką mes matėme? Matėme valstybės išgrobstymą jį legalizuojant, suteikiant jam juridinį pagrindą.

Jei paieškotume nesenų priežasčių, manau, tai - vadinamoji prichvatizacija. Politinio elito elgesys iš esmės ir suformavo tą tendenciją, kokia pastebima pastaruoju metu. Reikia baisėtis, kas buvo padaryta. Tai buvo vadinama skambiu žodžiu „reformos“, bet praktiškai buvo įgyvendintas toks tarsi neoliberalistinis modelis. Tik be valstybinės priežiūros, nes valstybinė priežiūra buvo sutelkta grupės rankose žmonių, kurių tikslas iš esmės ir buvo, kad nepaprastai sparčiai praturtėtų nedidelis valdžią turinčiųjų ir su ja susijusių žmonių sluoksnis.

Pažiūrėkime kad ir į žemės ūkio istoriją. Mūsų žemės ūkio produktyvumas šiuo metu yra trečdalis to, koks buvo, vadinasi, reformos, tie visi pokyčiai, kurie vadinami reformomis, neturėjo ekonominės perspektyvos, tiesiog net nebuvo keliama ekonominių tikslų. Prisiminkime, kokie tikslai buvo keliami, - tarsi istorinio teisingumo ir t.t. Kita vertus, konsoliduotos žemės ūkio naudmenos buvo išskaidytos į smulkius rėželius, ir tie rėželiai pagal visą modernios valstybės žemės ūkio gamybos ir ekonomikos logiką iš esmės mus grąžino į kone XX a. pradžią. Tai vienas dalykas.

Kitas dalykas - prisiminkime ideologiją, kuria buvo grindžiamos vadinamosios reformos. Ideologija buvo tokia: mes paleidžiame valstybę - tarsi leidžiame valstybę, kitaip tariant, tą vadinamąjį valstybės liaudies turtą, paimti aktyvesniems ir jie suformuos savininkų sluoksnį, o tas savininkų sluoksnis taps būsimos laisvosios rinkos ekonomikos pagrindu.

Kaip veikia tas sluoksnis, mes matome: tas sluoksnis niekada nesirūpino nei gamyba, nei ekonomika ir t.t., nes pinigus buvo galima ramiai daryti iš visai kitų dalykų: perimant turtą, užstatant jį bankams, plaunant pinigus ir t.t. Ta istorija vėlgi yra gerai žinoma, mes matėme tą pramoninės gamybos mažėjimo tendenciją. Taip pat galime prisiminti privatizaciją, kuri vyko naudojant vadinamuosius čekius. Ta istorija buvo užbaigta, ir aukščiausiu politiniu lygiu, kai iškilo poreikis išsiaiškinti, kas vis dėlto įvyko ir kiek to turto buvo paprasčiausiai nugvelbta perrašant įvairias firmas, nuvertinant čekius ir pan. Vykstant visiems šiems dalykams, ir susiformavo visiškas valdžios bei tam tikro ekonominio sluoksnio diktatas. To diktato pagrindinis tikslas buvo dalį žmonių paversti pigia darbo jėga.

Ką mes matome šiuo metu? Mes girdime nepaliaujamas kalbas apie darbo jėgą, apie darbo jėgos konkurencingumą, susijusį su darbo jėgos pigumu, su būtinybe įsivežti darbo jėgą ir t.t. Kitaip tariant, dalis praturtėjusių Lietuvos žmonių į visus kitus žiūri tik kaip į potencialią pigią darbo jėgą. O tas didžiulis sluoksnis žmonių ir negali būti kitokioje padėtyje kaip tik skurdo, nes skurde gyvenantys žmonės yra beteisiai, iš esmės jie turi dirbti už tiek, kiek duoda, ir tas atlyginimas suvokiamas kaip darbdavio vos ne geranoriškumo aktas. Paskui stebimasi, kodėl čia niekas neina dirbti už 800, kyla didžiulės diskusijos, žiniasklaida palaiko kalbas apie žmonių nenorą, esą kaip čia darbo būtų galima susirasti, jei tik būtų noro ir t.t. Bet niekas nekelia klausimo, kodėl į žmogų žiūrima tik kaip į darbo jėgą ir kodėl tam žmogui reikia tenkintis bet kokiu jam siūlomu darbu, kad ir kokie būtų jo gyvenimo tikslai, gebėjimai, norai save išreikšti.

Visi šitie dalykai, net žiniasklaidos, sakykime, protingesnės, ir akademėnės visuomenės nustumiami į šoną, tarsi žmogui šitie dalykai jau nebepriklauso... Kas yra pagrindiniai kūrėjai? Pagrindiniai kūrėjai yra verslas ir politikai, kurie kuria darbo vietas, o darbo vietoms tarsi žmogaus nereikia, reikalinga tik darbo jėga.

G.JAKAVONIS: Paminėta, kad politikai ir verslas kuria darbo vietas. Bet ir tie patys turtingieji, ir neturtingiausi įvardija vidurinio sluoksnio nebuvimą ir sako, kad būtent vidutinis verslas turėtų sukurti tas darbo vietas.

V.RUBAVIČIUS: Jis ir turėtų būti vidurinio sluoksnio stuburas.

S.ŽILINSKAS: Tai tik jūsų įsivaizdavimas, iš tikrųjų skaičiai rodo truputį kitokius dalykus. Diskutavome, kiek to verslo yra, Lietuvos verslumas nėra kuo nors pasižymintis nei Rytų Europoje, nei tuo

labiau pasaulyje, o ta dalis žmonių, kurie užsiima verslu, šiuo metu yra niekingai maža: šį rytą turime tik 97 806 įmones, kurios turi bent vieną darbuotoją. O mistinis skaičius - apie 30 tūkst. įmonių, kurios yra įkurtos, - nelabai teisingas.

„Sodros“ duomenys rodo, kad yra 97 tūkst. įmonių, kurios turi bent vieną darbuotoją, t.y. jos dirba. O kiek įmonių turi daugiau kaip 10 darbuotojų? Tik 18 127 įmonės, labai mažai. Vadinasi, pagal ES matavimus, pas mus visas verslas iš principo ir yra tik smulkusis ir vidutinis. O monopolijos gražiai gyvuoja specifinėse srityse, kurios yra arba masinio vartojimo, arba turi dar kažkokių išskirtinumų, kurie suteikia tą monopolijos atspalvį - energetika, šildymas, rentos ekonomika ir pan. Tai tada kyla toks klausimas: na, gerai, Lietuvoje 18 527 asmenys - pavadinkime tas įmones taip, - kurie tą situaciją valdo. Tai kaip visuomenėje yra skirtingų žmonių, taip tarp tų žmonių rasime visokių.

R.PAULAUSKAS: Vidutinė įmonė - kokia? Pagal ką?

> Manau, neigiama atlyginimų dinamika išliks ir artimiausioje ateityje. Jei neužklups dar didesnis sunkmetis

Vytautas RUBAVIČIUS
Filosofas

S.ŽILINSKAS: Jas galime skirtingai skaičiuoti. Vidutinė įmonė, kaip skaičiuoja Europos Sąjunga, tai įmonės iki 10 darbuotojų, nuo 10 iki 50, nuo 10 iki 100. Yra kitas kriterijus - pagal apyvartą, bet Europoje tos apyvartos labai didelės. Yra dar trečias kriterijus - pagal turimą turtą, bet jis pagal mūsų sąlygas irgi labai didelis.

K.DAUKŠYS: Atkreipsiu dėmesį, kad toje pačioje statistikoje antra pozicija pagal dydį - tai įmonių, įstaigų, organizacijų vadovai. Manyčiau, čia yra duomenų rinkimo klaidų, nes darbininkų šioje lentelėje beveik nėra. Tikrai netikiu, kad Lietuvoje nėra daugiau negu, pvz., 10 tūkst. šaltkalvių, baldžių, siuvėjų ar kitų. Dėl to aš ne visai pasitikiu statistika. Visame pasaulyje vidurinis sluoksnis susideda ne iš politikų, bet iš žmonių, kurie patys save įdarbina arba kurių labai aukšta kvalifikacija.

Štai skrydžių vadovai - tai ne kokios nors įmonės vadovai, tai žmonės, kurie iš tikrųjų dirba labai atsakingą darbą: reguliuoja, kad visi lietuviai nuskristų ir sėkmingai parskristų. Taigi ši dalis ir yra tas vidurinis sluoksnis. Sakau kaip pavyzdį.

Mes Lietuvoje vidurinio sluoksnio niekaip neišauginame dėl paprasto dalyko. Dėl mažų, palyginti su Anglija ar Vokietija, atlyginimų. Pradedančio eurobiurokrato, žemiausios grandies Briuselio darbuotojo, atlyginimas yra maždaug 2700 eurų, t.y. apie 9300 litų, o pas mus vadovai uždirba maždaug 10 500 litų.

Pirmiausia mūsų ekonomikai reikia užaugti gana aukštai, kad ta vidurinė klasė užaugtų. Antra - dalis verslininkų, kurie galėtų būti vidurinė klasė pagal statistines pajamas, ne visas gaunamas pajamas deklaruoja. Be to, dalis akcininkų - 60 tūkst. ar kiek jų ten būtų, - dalis didelių įmonių ne visas pajamas gauna per atlyginimą.

V.RUBAVIČIUS: Socialiniai sluoksniai visuomenėje matuojami ne juos lyginant su europiniais vidurkiais ar t.t., bet pagal santykį tarp aukščiausių pajamų ir minimalaus atlyginimo. O šis santykis Lietuvoje yra vienas didžiausių.

DAUGIAUSIAI VIDUTINIŠKAI GEGUŽĖ UŽDIRBO (Lt)

10 881	Skrydžių vadovai
8205	Teisėjai
8093	Orlaivių pilotai ir kiti giminiškų profesijų specialistai
7366	Teisės aktų leidėjai
7084	Finansinių ir draudimo paslaugų padalinio vadovai
6678	Naftos ir gamtinių dujų įrenginių operatoriai
6393	Informacinių technologijų ir ryšių paslaugų srities vadovai
5759	Specialios paskirties organizacijų vadovai
5272	Laivavedžiai ir laivų kapitonai
5253	Skrydžių saugos elektronikos technikai
5076	Mokslinių tyrimų ir plėtros vadovai
4901	Programinės įrangos kūrėjai
4820	Politikos ir planavimo srities vadovai
4517	Sistemų analitikai
4049	Gydytojai specialistai
3978	Laivų mechanikai
3974	Sistemų administratoriai
3951	Takelažininkai ir lynų sujungėjai
3898	Švietimo srities vadovai
3849	Sveikatinimo paslaugų srities vadovai
3847	Taikomųjų programų kūrėjai
3825	Finansų srities vadovai
3805	Elektrinių operatoriai
3741	Kitur nepriskirti profesionaliųjų paslaugų srities vadovai
3718	Duomenų bazių projektuotojai ir administratoriai
3649	Fizikai ir astronomai
3496	Gamybos vadovai
3492	Telekomunikacijų inžinieriai
3474	Kitur nepriskirti programinės įrangos ir taikomųjų programų kūrėjai
3437	Vyresnieji valstybės tarnautojai

Pajamos	Apdraustųjų skaičius
Per 12 001 Lt	5930
11 001-12 000 Lt	1650
10 001-11 000 Lt	2440
7501-10 000 Lt	12 660
6001-7500 Lt	17 940
5001-6000 Lt	24 560
4501-5000 Lt	20 220
4001-4500 Lt	27 630
3001-4000 Lt	108 600
2501-3000 Lt	95 240
2001-2500 Lt	119 190
1501-2000 Lt	154 420
1001-1500 Lt	236 480
801-1000 Lt	113 840
701-800 Lt	16 730
601-700 Lt	11 610
551-600 Lt	6870
501-550 Lt	10 340
451-500 Lt	36 590
225-450 Lt	29 720
Iki 224 Lt	21 410

Šaltinis: „Sodra“

K.DAUKŠYS: Pirmiausia ne pajamos nulemia šiuos dalykus, o išsilavinimas, socialinė patirtis, visi kiti dalykai. Pvz., žmogus, kuris gauna pensiją. Jis visą gyvenimą dirbo mokytoju, geru mokytoju. Kokiam sluoksniui jis priklauso? Žemiausiam? Aukščiausiam? Vidutiniam? Pvz., prieš 20 metų aukštąjį mokslą baigusį žmogų buvo galima priskirti vidutiniam sluoksniui, nes jis turėjo tam tikrą patirtį, išsilavinimą. Ir dabar galbūt būtų... nežinau.

Antras dalykas: Vilniuje gauti 2 tūkst. litų ir Dauguose. Visiškai skirtingas gyvenimo lygis. Taigi mes negalime skirstyti pagal atlyginimą.

Dar kitas reikalas - kiek žmogus pats sau gali leisti, ką iš tų pinigų padaro. Kitas galbūt uždirba 5 tūkst. litų, bet sėkmingai juos prageria. Nepavadinsime jo vidurinio sluoksnio atstovu.

Kita vertus, ar politikas gali būti ne vidurinės klasės atstovu. Kiek, pvz., Seime yra tokių? Kiek yra kapitalistų, tų tikrųjų, kurie turi šimtais milijonų? Vienas kitas. Lygiai tas pats ir savivaldybių tarybose. Dažniausiai gydytojai, mokytojai, verslininkai, na, profsąjungų veikėjai yra tam tikra vidurinė klasė.

Kitas klausimas, kiek ji pati yra didelė ir kodėl jos atstovai nenori didesnės klasės, vadinasi, ir konkurencijos savo klasės viduje.

Iš esmės manyčiau, kad jau dvidešimt keleri metai, kaip išėjome iš tos sistemos, kai turtas buvo ne visai garbė.

V.RUBAVIČIUS: Pirmoji vidurinė klasė buvo mūsų tarpukario mokytojai.

K.DAUKŠYS: Manau, ir dabar ši klasė išaugs. Visa pasaulio ekonomika taip vystosi, kad atsiranda kuo daugiau laisvų žmonių. Programuotojui jau nebereikia įmonės, jis gali dirbti namuose ir kelioms įmonėms iš karto. Gydytojai gali dirbti keliose ligoninėse. Mokytojai gali dirbti vienoje mokykloje arba dėstyti keliose aukštosiose mokyklose, gali dirbti nuotoliniu būdu. Ekonomika truputį kitaip tvarkosi. Todėl tų laisvesnių profesijų, kurios dažniausiai yra vidurinės klasės pagrindas, atsiranda vis daugiau. T.y. žmonių, kaip sakiau, kurie patys susikuria darbo vietas, kurie dirba aukštos kvalifikacijos darbą. Ir Lietuvoje taip bus.

Kur kas didesnį nerimą kelia skaičiai, kurie yra lentelėje. Maždaug 100 tūkst. žmonių, kurie gauna, atsiprašau, mažiau negu 900 litų. Vadinasi, tokie žmonės turi turėti dar kažkokių pajamų arba gyventi žemiau skurdo ribos. Nes už tiek neįmanoma išgyventi. Šitą dalyką reikia tvarkyti, nes jeigu mes nesugebėsime to sutvarkyti, vidurinė klasė išnyks.

Šiandien kvalifikuotas darbuotojas Vilniaus regione, ar jis būtų elektrikas, ar dar kas nors, į rankas gauna apie 3 tūkst. litų. Ar jis yra vidurinė klasė, nežinau. Bet lygiai toks pat darbuotojas, ko gero, Akmenėje geriausiu atveju gaus 1,5-2 tūkst. litų.

R.PAULAUSKAS: Kolega, kai pats dar buvai ministru, buvau atėjęs paaiškinti, ką jūs padarysite pakeldami minimumą. Išgirstas aš nebuvau.

Taip ir neišgirdau, apie ką mes šnekame. Kas yra tas vidurinis sluoksnis, jeigu mes neprisirišame prie skaičių? Tai yra filosofija. Mes galime filosofuoti įvairiausiais rakursais, bet tai jokios konkrečios išraiškos neturi. Todėl vidurinis sluoksnis, mano manymu, turi būti

vertinamas pagal pajamas. Kitas klausimas - reikėtų nustatyti, kokios tos pajamos Lietuvoje būtų būdingos arba turėtų būti būdingos viduriniam sluoksniui. Ir kokia yra apatinė ir viršutinė riba.

Dabar apie pajamas, kurios pateiktos šioje lentelėje. Ko čia nėra? Išvardysiu keletą dalykų, kurių niekada nebus valstybinėje statistikoje, - tai su darbo santykiais susiję atlyginimai vokeliuose. Toliau - atsiskaitymai be sutarčių. Lietuvoje kaip ir kitur labai daug padaroma darbų ir suteikiama paslaugų nesudarant darbo sutarčių. Tų pinigų čia irgi nematyti.

Toliau - emigrantai, kurie siunčia pinigus (juos dar galima šiek tiek suskaičiuoti). Bet yra Lietuvoje daug žmonių, kurie išvažiuoja porai trejetui mėnesių, padirba ir grįžta. Aš pažįstu tokių žmonių, jų pajamos niekur nefiksuojamos, nors dažnai jos gali būti didesnės už mokytojų ar gydytojų. Jie nuvažiuoja, 2-4 mėnesius pluša, o paskui 8 mėnesius yra laisvi žmonės.

Toliau - kontrabanda. Ir kontrabanda yra dvejopa: kontrabanda legalių prekių, kurios paskui paplinta rinkoje, ir nelegali kontrabanda - narkotikai. Visa tai irgi funkcionuoja mūsų visuomenėje, didina pajamas. Kažkas visa tai dengia jėgos struktūrose - muitininkai, policija. Jie irgi gauna savo dalį. Šitie dalykai lentelėje neatsispindi. Tai dar ne viskas. Prostitucija. Ne veltui Prancūzija ruošiasi prostituciją ir kontrabandą įtraukti į BVP ir taip pagerinti rodiklius. O kur dar kyšiai...

V.RUBAVIČIUS: Manau, kad neigiama atlyginimų dinamika išliks tokia, kokia yra, ir artimiausioje ateityje. Jei neužklups dar didesnis sunkmetis, kuris verstų permąstyti visą mūsų politinės raidos scenarijų. Kodėl? Pažiūrėkime į verslo

> Vien tik pinigais vidurinio sluoksnio vertinti negalima, taip pat ir pagal vidutinį darbo užmokestį

Kęstutis DAUKŠYS
Seimo narys

plėtojamą ir įtakingai spaudžiamą spręsti klausimą dėl darbo jėgos įsivežimo. Įsivežama darbo jėga yra kaip beteisiai žmonės, kurie nedalyvauja visuomenės gyvenime, kurie pigesni, o visos kalbos apie kvalifikuotus ir t.t. darbuotojus, mano galva, laužtos iš piršto - jų poreikis ganėtinai mažas.

Tada būtų galima kelti klausimą, kodėl pas mus buvo visiškai atsisieta nuo tų reikalingų žmonių ugdymo. Todėl, kad išlavinti ir vietoj išaugę žmonės turi kitą politinį sąmoningumą. Jie ir gali tapti tam tikra įtakingesne politinio sluoksnio savimonės dalimi. Matau tik tokias neigiamas tendencijas.

> Pagal ES matavimus, pas mus visas verslas iš principo ir yra tik smulkusis ir vidutinis

Saulius ŽILINSKAS
Smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos valdybos narys

Dėl paminėtų įdomių dalykų, kurie neįskaičiuoti. Taip, žmonės išmoksta gyventi. Apskritai tą vokelinį ir visokį kitokį gyvenimą galima vertinti, kad apytikriai 30 proc. - tai visi pripažįsta - yra šešėlyje. Iš čia kyla dar viena didžiulė problema. Kaip valstybė apskritai, jos politikai gali kalbėti apie ekonomiką, ją vertinti pripažindama, kad ekonomika yra neapskaičiuojama, nes neįvertinama. Kai sakoma apie 30 proc. šešėlio, ką tai reiškia - 20 proc. ar kiek?

K.DAUKŠYS: Kaip gali apskaičiuoti, jei nežinai kiekio šešėlyje.

V.RUBAVIČIUS: Bet čia ir įdomu, kad Europos Sąjungos politinis sluoksnis sutinka su tokia retorika, esą čia tarsi viskas tiksliai matuojama. Mastrichto kriterijai įvertinami

iki šimtosios dalies. Nors pripažįstama, kad didžiulis šešėlis. Kodėl? Šešėlis yra korumpuoty valstybių požymis. Ir visi žino tą korupcinį mechanizmą, kuris yra įsisukęs. Ir jis yra politinis mechanizmas. Čia negali jokia politinė jėga imti ir kažką panaikinti, nes sisteminė korupcija yra viso mechanizmo dalykas, o ne atskirų jo šakų.

Grįžkime prie socialinio sluoksnio, kaip įvertinimo. Iš tikrųjų yra siūlymų įsivesti vienokius ar kitokius pajamų dydžius, bet iš karto mes matome, kaip tos pajamos netolygiai pasiskirsto net mūsų šitoje lentelėje. Taigi valstybėse, kuriose buvo vykdoma sąmoninga politika formuojant didžiausią sluoksnį, kuris ir būtų vidutinis, visai kitaip formavosi to sluoksnio ir finansiniai, ir socialiniai, ir politiniai, ir jų raiškos rodikliai. Jie buvo priimti veikiant realioms profsąjungoms, buvo profsąjungų santykiai su darbdaviais, su verslu ir t.t., kuriant vadinamąsias geroves, kurios naikintų socialinių konfliktų užuomazgas, nes labai aiškiai matėsi, kad socialinė atskirtis ir socialinė nelygybė veda prie socialinių maištų.

Vadinasi, reikia naikinti užuomazgas. Kaip tų santykių rezultatas susiklostė tokia visuomenės santykių struktūra, kai vidurinę klasę paprastai galima įvertinti netgi pagal pareigybes. Tai ir bus vadinamieji mokytojai, tam tikro lygio advokatai, gydytojai ir t.t., nes jų pajamos jau yra garantuotos per visą tą socialinės materijos ugdymo ir plėtojimo raidą. Viskas aišku: mokytojas - vadinasi, jis tame sluoksnyje užima tam tikrą vietą, nes jo pajamos ir visa kita garantuota.

Kaip buvo vykdomos Korėjos ir Japonijos pokarinės reformos? Kam pirmiausia buvo pakelti, ir labai smarkiai, atlyginimai ir socialiniu požiūriu prilyginti labai aukšto socialinio reikšmingumo sluoksniui? Mokytojams. Nes visi suvokė, kad jei darai kokias reformas, jas turės tęsti tie žmonės, kuriuos tu išauklėsi. Mūsų visuomenė tuos 20 metų ką nors panašiai auklėjo? Jokiu būdu.

G.JAKAVONIS: Ar galima kaip nors pasiekti, kad skurdžiausio sluoksnio didėjimas nebūtų toks pavojingas?

K.DAUKŠYS: Vien tik pinigais vidurinio sluoksnio vertinti negalima, taip pat ir pagal vidutinį darbo užmokestį. Juk yra kitų pajamų, ne tik vidutinis darbo užmokestis. Kad ir iš turto. Pvz., žmogus, kuris visą gyvenimą užsiėmė verslu, jį pardavė, gavo porą trejetą milijonų, dabar gauna 2 tūkst. litų pensijos.

R.PAULAUSKAS: Vienetai.

K.DAUKŠYS: Ką reiškia vienetai? Kuo toliau, tuo jų daugiau. Kirpėja pardavė savo kirpyklą, gavo pinigų. Yra tokių, kurie nusipirkę nuomoja ir ne atlyginimą gauna, o kitas pajamas.

Tarp tų, kurie labai mažai gauna, garantuoju, yra nemažai ūkininkų, kurie tik sumoka menkus „Sodros“ mokesčius, o turi ūkius, ir nemažus, kasmet gauna nemažas pajamas.

> Palyginti su ukrainiečiais, bulgarais ar rumunais, mes ne taip blogai atrodome. O ką kalbėti apie Afriką

Rolandas PAULAUSKAS
Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras

G.JAKAVONIS: Pagal patentus dirbantys.

K.DAUKŠYS: Pagal patentus dirba, pagal veiklos liudijimus. Atsiprašau, bet 224 litai yra tas mokestis, kurį ūkininkas sumoka „Sodrai“. Ir negalima pagal tokią paprastą statistiką spręsti apie darbo užmokestį.

V.RUBAVIČIUS: Prisimenu „Maisto“ banko klientų sąrašą. Jis įspūdingas - iki 400 tūkst.

K.DAUKŠYS: Apie tai ir kalbu. Labai svarbu, kas yra apačioje, kurie gauna mažas pajamas. Nes iš esmės šiais laikais turint kvalifikaciją, turint sveikatos, jei ne Dauguose, tai Vilniuje, jei ne Vilniuje tai kur nors Norvegijoje, galima tuos pinigus uždirbti. Bet yra žmonės, kurie arba sveikatos neturi, arba kvalifikacijos neturi. Tokių Lietuvoje labai daug. Juos gelbėti reikia. Žiūrėti, kaip jiems gyvenimą užtikrinti, kad jie nebūtų skurdo klasė.

Parengė Jovita MILAŠIENĖ

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje
www.suzalgiriu.lt

RESPUBLIKA MŪSŲ

2014 m. **prenumerata**

Visuomeninis politinis savaitraštis „Respublika“ ir puikus žurnalas „Laisvalaikis“ su TV programa savaitei

fiziniams ir juridiniams asmenims

1 mėn. - **15,00 Lt** (4,34 €)

3 mėn. - **45,00 Lt** (13,03 €)

5 mėn. - **75,00 Lt** (21,72 €)

Prenumerata priimama:

Internetu:

www.respublika.lt

www.prenumerata.lt

„Respublikos“ platinimo tarnybose:

Vilniuje	A.Smetonos g. 2, 5 kab.	(8-5) 212-18-05
	Laisvės pr. 60 (Spaudos rūmai), 1211 kab.	(8-5) 242-80-65
Klaipėdoje	Mažvydo al. 3	(8-46) 41-13-14
	„Akropolyje“, Taikos pr. 61	(8-650) 51-131
Panevėžyje	V.Kudirkos g. 3	(8-45) 43-98-98
Šiauliuose	Trakų g. 20	(8-41) 50-07-10
Alytuje	Dariaus ir Girėno g. 2a	(8-620) 971-76
Joniškyje	Žemaičių g. 2-9	(8-687) 89-040
Kelmėje	Laisvės gynėjų g. 14	(8-427) 54-381
Kuršėnuose	J.Basanavičiaus g. 1	(8-41) 58-57-61
Marijampolėje	Kęstučio g. 3-3	(8-343) 50-869
Naujojoje Akmenėje	Respublikos g. 7	(8-425) 56-588
Pakruojyje	Kęstučio g. 8-2	(8-421) 61-704
Radviliškyje	Vasario 16-osios g. 10	(8-422) 53-451
	Dariaus ir Girėno g. 46	(8-422) 50-163
Utenoje	Ateities g. 3	(8-389) 50-932

Privačiose platinimo tarnybose:

Anykščiuose	tel. pasiteirauti	(8-650) 43-742
Birštone	Vytauto g. 5	(8-319) 56-625
Biržuose	tel. pasiteirauti	(8-650) 43-742
Druskininkuose	Druskininkų g. 5	(8-313) 51-075
Elektrėnuose	Sodų g. 13-3	(8-528) 39-200
Ignalinoje	Švenčionių g. 13-1	(8-677) 98-736
Jonavoje	tel. pasiteirauti	(8-650) 43-742
Jurbarke	Kranto g. 7	(8-447) 79-029
Kaišiadoryse	Gedimino g. 59-113	(8-346) 51-378
Kaune	Laisvės al. 7	(8-610) 02-351, (8-37) 40-02 55
Kėdainiuose	Šilelio g. 27	(8-612) 58-018
Kretingoje	Birutės g. 11	(8-445) 53-949
Kupiškyje	Taikos g. 1-25	(8-646) 26-189
Lazdijuose	Seinų g. 3	(8-318) 52-374
Mažeikiuose	Sodų g. 1	(8-443) 21-233
Palangoje	Vytauto g. 118	(8-460) 48-440
Pasvalyje	Biržų g. 107-1	(8-620) 58-664, (8-451) 51-314, (8-656) 93-910
Plungėje	J.Tumo-Vaižganto g. 27	(8-448) 72-419
	Dariaus ir Girėno g. 10	(8-448) 72-136
Prienuose	Vytauto g. 15 A	(8-685) 30-867
Raseiniuose	Maironio g. 2	(8-428) 51-337
Rokiškyje	Taikos g. 5	(8-458) 33-241
Skaudvilėje	Liaudies a.	(8-446) 54-433
Skuode	Šatrijos g. 36-52	(8-698) 80-155
Šakiuose	J.Basanavičiaus g. 67	(8-612) 97-522
Šilalėje	J.Basanavičiaus g. 23	(8-449) 51-421
Širvintose	Upelio g. 26-17	(8-603) 18-288
Šilutėje	Lietuvninkų g. 20	(8-441) 75-474
Ukmergėje	tel. pasiteirauti	(8-650) 43-742
Tauragėje	Gedimino g. 8-58	(8-446) 54-433
Telšiuose	tel. pasiteirauti	(8-650) 43-742
Trakuose	Mindaugo g. 16-14	(8-615) 24-284
Vilkaviškyje	Žalumynų g. 10	(8-610) 45-539

Kituose skyriuose:

Visuose „PayPost“ ir Lietuvos pašto skyriuose.

Prekybos centrų MAXIMA XX, XXX informacijos skyriuose.

Visuose loterijos PERLAS terminaluose.

Prenumeruojant AB Lietuvos pašto skyriuose ir loterijos PERLAS terminaluose taikomas papildomas aptarnavimo mokestis.

D.Grigulevičienės asmeninio albumo nuotr.

▶ **Panevėžio karaimai prie rekonstruojamo kenesos pastato**

Panevėžio karaimai - miesto garsintojai

Panevėžio karaimai Respublikos laikais nebuvo gausi bendruomenė, bet aktyviai prisidėjo kurdama nepriklausomą Lietuvos valstybę. Jie dalyvavo Nepriklausomybės kovose ir pasižymėjo didele drąsa. Pasibaigus Nepriklausomybės kovoms aktyviai prisidėjo prie miesto atkūrimo plėtodami savo verslą. Dirbdami valstybinėse įstaigose, jie buvo gerbiami ir turėjo didelį autoritetą tarp gyventojų.

Elena MARKUCKYTĖ
Donatas PILKAUSKAS

▶ **Karaimų poetas Šelumielis Lopato**

▶ **Rekonstruota karaimų kenesa Panevėžyje**

Visame pasaulyje karaimų tėra apie kelis tūkstančius. Dalis gyvena Ukrainoje, Lenkijoje, Rusijoje. Visai negausios bendruomenės yra dar keliose valstybėse. Lietuvos karaimai - išeiviai iš Krymo. Juos atsigabeno Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas po karų su mongolais-totoriais. Viena iš karaimų bendruomenių buvo įkurta Trakuose. Vėliau jie įsikūrė ir kitose vietovėse. 1441 m. Trakų karaimai gavo Magdeburgo teises. Jie gyveno bendruomenėmis. XIX a. pabaigoje Rusijos imperijos sudėtyje gyveno 12 894 karaimai, iš jų 8000 gyveno Kryme. Vilniaus krašte buvo 578 karaimai, iš jų Vilniaus mieste - 104, Trakų mieste - 554. Pagal 1897 m. surašymo duomenis Kauno mieste ir apskrityje gyveno 15 karaimų, Ukmergės apskrityje - 5, o Raseinių - 2. Panevėžio mieste gyveno 68 karaimai, o apskrityje - 208. 1912 m. jų skaičius Panevėžio apskrityje išaugo iki 243. Pagal 1923 m. surašymo duomenis Lietuvos teritorijoje gyveno 155 karaimai (duomenys be Vilniaus krašto).

Nepriklausomos Lietuvos valstybės metais Panevėžio kraštas tapo pagrindine karaimų gyvenamąja vieta. 1922 m. gegužės 3 d. įregistruota Valdyba Panevėžio karaimų bendruomenės reikalams tvarkyti. Valdybos nariai - S.Grigulevičius, A.Rajeckas ir J.Grigulevičius. 1924 m. liepos 29 d. perregistruota ir pavadinta Panevėžio karaimų bendruomene. Jų būstinė buvo Ramygalos g.66. Jie turėjo 52,80 kv.m žemės sklypą, kurį 1881 m. dovanojo M.Malinauskienė, ir 774 kv.m žemės sklypą, kuris įsigytas 1926 m. Čia stovėjo karaimų maldos namai kenesa ir medinė klebonija. 4-ajame dešimtmetyje kenesa rekonstruota. 1936 m. duomenimis, Lietuvos teritorijoje gyveno 133 karaimai. 98 gyveno Panevėžio mieste, 8 - Panevėžio apskrityje, 5 - Biržų mieste, 7 - Pasvalyje, 13 - Pasvalio valsčiuje ir 2 - Jiezne Alytaus apskrityje.

Vieninteliai maldos namai nepriklausomos Lietuvos laikais buvo Panevėžyje. Karaimai mokėsi lietuviškose mokyklose. Daugiausia vertėsi sodininkyste ir daržininkyste. Jų religija nebuvo priešiška kitoms religijoms. 1938 m. lapkritį spauda rašė, kad prisidedant Švietimo ministerijai Panevėžyje pastatytas kenesos pastatas ir vyko jo šventinimo iškilmės. Buvo visiškai rekonstruotas kenesos pastatas. Į tas iškilmes atvyko karaimų šventikas - chazanas iš Trakų. Iškilmėse dalyvavo karaimai iš visos Lietuvos.

Panevėžio karaimai aktyviai dalyvavo kovose dėl Lietuvos Nepriklausomybės, vėliau tarnavo Lietuvos kariuomenėje. Vienas iš jų - Leonas Čaprackas. Jis gyveno ir mokėsi Panevėžyje. Vėliau studijavo Vytauto Didžiojo universitete. 4-ajame dešimtmetyje tarnavo Lietuvos kariuomenėje. Rapolas Grigulevičius tarnavo 4-ajame Lietuvos karaliaus Mindaugo pėstininkų pulke Panevėžyje 3-iajame dešimtmetyje. Savanoris Feliksas Grigulevičius dalyvavo kovose dėl Lietuvos Nepriklausomybės. Vėliau dirbo Panevėžio apygardos teismo raštininku. Rapolas Samulevičius tarnavo 4-ajame Lietuvos karaliaus Mindaugo pėstininkų pulke. Baigęs tarnybą grįžo į Panevėžį ir dirbo Naujamiestyje valsčiaus raštvedžiu. Leonas Rajeckas dalyvavo kovose dėl Lietuvos Nepriklausomybės. Vėliau tarnavo 4-ojo Lietuvos karaliaus Mindaugo pėstininkų pulko bataliono vadu. Vėliau kituose kariniuose daliniuose. Išsitarnavo iki pulkininko laipsnio. 1941 m. represuotas ir mirė Norilske.

Panevėžio karaimai aktyviai prisidėjo prie miesto gerovės kūrimo. Panevėžyje karaimai turėjo savo dirbtuvę Birutės gatvėje. Savininkas - Eljasafas Tinfavičius. Jo vardas dažnai rašomas Ilja. Dirbtuvėje daugiausia buvo atliekami įvairūs šaltkalvystės darbai. Dirbtuvių pastatas išlikęs iki šių dienų. Basia Tinfavičiūtė Panevėžyje, Birutės gatvėje, turėjo siuvyklą. Joje siūdavosi garsios miesto ponios. Šioje siuvykloje siuvėjomis dirbo ir kitų tautybių atstovės, ne tik karaimės. Dabar to pastato nebėra, jis nugriautas.

Panevėžys tapo karaimų kultūros centru. 1934, 1936 ir 1939 m. karaimai išleido tris žurnalo „Onarmach“ („Pažanga“) numerius. 1939 m. žurnalas „Onarmach“ buvo 40 puslapių. Jame įdėtas ir į karaimų kalbą išverstas Maironio eilėraštis „Trakų pilis“. Žurnalo redaktorius buvo Mykolas Tinfavičius. Panevėžyje veikė ir karaimų draugija tokiu pat kaip žurnalas pavadinimu. 1937 m. Karaimų bendruomenės valdybai vadovavo girininkas Romualdas Navickas, jo pavaduotojas buvo mokytojas Martynas Navickas, iždininkas - Ilja Tinfavičius, dar buvo valdybos narys Rapolas Grigulevičius ir sekretorius Jahonadavas Rajeckas. R.Grigulevičius dirbo ekonomistu Panevėžio banke.

Garsus karaimų poetas Šelumielis Lopato kūrė Panevėžio krašte. Tai tragiško likimo poetas. Jis gyveno 1904-1923 m. Jo kūryba nėra gausi, bet labai brandi ir melodinga. Per savo neilgą gyvenimą jis kūrė puikius eilėraščius.

Panevėžyje buvo populiarūs karaimų bendruomenės namai. Čia buvo ir biblioteka. Bendruomenės namuose veikė dramos būrelis. Jis statė įvairius spektaklius, tarp jų ir „Uošvė į namus, ramybės nebus“. Režisierius - mokytojas Martynas Navickas. Tas spektaklis buvo vaidinamas 1932 m. 1931 m. ir vėliau vaidinamas spektaklis „Kaip radome, taip ir paliksime“. Karaimų bendruomenės namuose vykdavo ir jaunimo šokių vakarai. Taip pat čia buvo švenčiamos įvairios šventės.

1935 m. kovą Panevėžyje lankėsi visos Lietuvos karaimų chazanas Simonas Firkovičius. Jis taip pat dalyvavo pamaldose Sodų gatvėje. Dėl sudėtingų santykių su Lenkija į Panevėžį jie atvyko per Latviją. 1936 m. per Velykas Panevėžyje lankėsi visos Lietuvos chazanas Rafaelis Abkovičius. Jis dalyvavo pamaldose kenesoje Sodų gatvėje.

Sovietiniais metais karaimų kenesa Panevėžyje buvo uždaryta. Vėliau buvo ir nugriauta. Dabar Panevėžyje gyvena negausi, bet aktyvi karaimų bendruomenė.